

Markus Lüpertz

20.02-17.04.2005

Markus Lüpertz werd in 1941 geboren in Liberec, in de Bohemen (het vroegere Tsjechoslowakije). Op zevenjarige leeftijd vlucht de familie Lüpertz om economische redenen naar Duitsland. Markus Lüpertz begint een kunstopleiding vanaf zijn vijftiende. Op twintigjarige leeftijd verhuist hij naar Berlijn, en profileert hij zich voor het eerst als onafhankelijk, professioneel kunstenaar. Door zijn vestiging in de Duitse hoofdstad schrijft hij zich in in de eerste belangrijke naoorlogse Duitse generatie kunstenaars, waartoe ook mensen als Anselm Kiefer, AR. Penck, Georg Baselitz, Jörg Immendorf, Gerhard Richter, enz... behoorden.

Markus Lüpertz is in de eerste plaats kunstenaar in de meest letterlijke zin van het woord. Hij poogt immers niet de werkelijkheid te verbeelden, maar creëert in de eerste plaats zélf een wereld. Zijn taal hierbij is de schilderkunst. Hij is voortdurend op zoek naar de universele dimensies van de schilderkunst. Zijn zoektocht baseert hij op de geschiedenis van het medium schilderkunst zelf. Anderzijds vertrekt hij thematisch vanuit een reeks universele humanistische waarden als vrijheid, gelijkheid, moed, passie, liefde, schoonheid, cultuur en dergelijke meer...

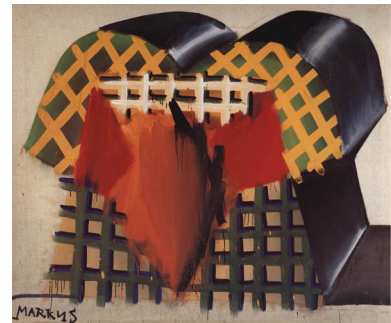
In het begin van de jaren '60 creëerde Lüpertz een eerste reeks werken onder de titel 'Dithyramben', wat letterlijk 'Uitbundig Loflied' betekent. Hiermede is de toon gezet voor zijn verdere oeuvre. In deze eerste werken onderneemt Lüpertz een poging om een objectieve betekenis te geven aan het abstracte teken. Dit staat niet los van de toenmalige breed verspreide stroming van de Informele Abstractie, waar elk abstract teken gelinkt werd aan een emotionele of psychische betekenis. Het tweedimensionele beladen en abstracte teken wordt bij Lüpertz een schilderkundig driedimensioneel object, ontdaan van alle betekenis. Hierdoor sluit hij eerder aan bij kunstenaars uit de vroege pop-art, zoals bijvoorbeeld Jasper Johns die de Amerikaanse vlag reduceerde tot een geschilderd landschap, ontdaan van zijn symbolische waarde. Lüpertz weigert echter de populistische iconografie te gebruiken van de pop-artkunstenaars.

Vanaf midden jaren zestig krijgen deze 'objectmatige tekeningen' terug een link met de realiteit. De objecten die hij in deze reeksen afbeeldt, worden steeds gekozen omwille van hun intrinsieke abstracte kwaliteiten (boomstronken, dakpannen, enz...), dit in tegenstelling met bijvoorbeeld de pop-art of het surrealisme, waar de af te beelden objecten steeds gekozen werden omwille van hun emotionele referenties of vervreemdend effect. Door de lijnvoering en de wijze waarop de kleurvlakken zijn aangebracht kunnen we de afgebeelde objecten enkel ervaren als schilderij.

Begin jaren zeventig introduceert Lüpertz objecten in zijn schilderijen die wél een intrinsieke symbolische betekenis hebben (Duitse helmen, slakken, horens, korenaren, enz...). Deze werken werden dikwijls als zeer controversieel gepercipieerd. In deze periode werd de figuratieve schilderkunst immers dood verklaard, wegens te anti-intellectualistisch en anti-modernistisch. Anderzijds werd Lüpertz door de aanwezigheid van deze universele Duitse symbolen in zijn werk door critici verkeerdelijk verdacht van sympathieën te hebben voor de Duitse natie. Hij gebruikte deze objecten echter in de eerste plaats omwille van hun abstracte betekenis en plastische waarde. Anderzijds onderzocht hij in deze schilderijen net de universele waarde van symbolen, eerder dan deze te benutten vanwege hun tijdelijke geschiedkundige connotatie.

Vanaf de jaren tachtig ontstaat er een reeks werken waarin Lüpertz een aantal zeer belangrijke universele thema's behandelt. De inspiratie hiervoor wordt gezocht in klassieke kunstenaars als Poussin, Millet, Rubens en anderen, en klassieke kunsthistorische thema's als Parsifal en De Drie Gratiën. Hij doorloopt hiermee quasi gans de kunstgeschiedenis. Al deze thema's worden in principe op net dezelfde manier gebruikt. Lüpertz is niet geïnteresseerd in een hedendaagse variatie op het thema zelf, maar eerder in de universele en tijdloze waarde van het thema en haar schilderkundige veruitwendiging.

Eveneens in de jaren tachtig ontstaan de eerste beeldhouwwerken. Opmerkelijk is dat hij deze sculpturen beschildert. In de schilderkunst is de kunstenaar verplicht zijn onderwerp te plaatsen ten opzichte van een achtergrond. Beelden bevinden zich in de ruimte en hebben per definitie een decor. Daarom concipieert hij zijn beschilderde sculpturen zodanig dat er vanuit elk gezichtspunt een spanning ontstaat tussen de schilderkunst en de driedimensionele ruimte. Deze benadering van de beeldhouwkunst is voor een deel verankerd in een Duitse traditie, waar reeds vanaf de Middeleeuwen aandacht werd besteed aan de spanning sculptuur-schilderij .

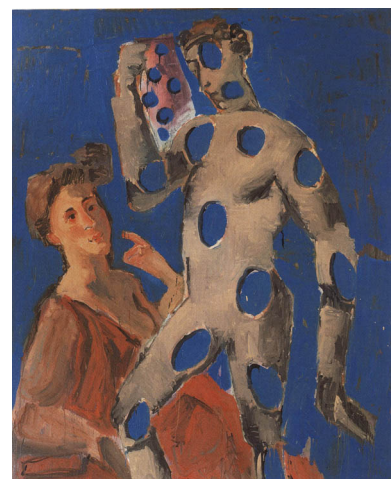
1.

2.

3.

4.

Markus Lüpertz is waarschijnlijk de meest eclectische kunstenaar van zijn tijd. Hij eigent zich alle stijlen en thema's toe in functie van de creatie van zijn eigen wereld, en in zijn zoektocht naar de betekenis van de schilderkunst. Hierbij laveert hij voortdurend tussen objectiviteit, subjectiviteit, figuratie en abstractie. Deze toeïgening betekent voor hem een fundamentele vrijheid, waardoor zijn kunst over kunst kan gaan, en niet over deelwaarden ervan zoals narrativiteit, figuratie, maatschappelijke relevantie en dergelijke meer.

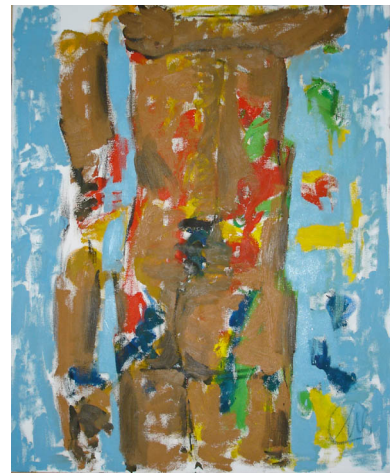
De tentoonstelling in het MDD is de eerste individuele presentatie van Lüpertz in België en toont een reeks recente tekeningen, etsen en aquarellen, die allen geconcipieerd werden rond het thema van De Drie Gratiën, een thema dat behoort tot de meest geïnterpreteerde uit de kunstgeschiedenis. Lüpertz behandelt dit thema echter niet vanuit de sensuele kwaliteiten van het onderwerp; de Gratiën representeren immers stevast de klassieke waarden rond schoonheid, waardigheid en degelijkheid. Hij abstraheert daarentegen zijn onderwerp zodanig dat het een puur schilderkunstige benadering krijgt, wars van het narratieve aspect van het thema.

Anderzijds worden er op de tentoonstelling eveneens een reeks naakte ruggen getoond. Ook deze werken handelen niet over de sensualiteit van het naakt. Het is zelfs moeilijk na te gaan of het nu om mannelijke dan wel en vrouwelijke naakten gaat. Wel voert hij hier een onderzoek naar de rug - een motief dat sinds Rubens regelmatig gebruikt werd - en hoe je dit schilderkundig op een hedendaagse manier kunt benaderen. De rug wordt bekeken als een abstract landschap. Deze 'afstandelijkheid' ten opzichte van de sensualiteit, wil geenszins zeggen dat Lüpertz zich niet bij zijn onderwerpen betrokken voelde. Hij poogt steeds een evenwicht te vinden tussen zulke betrokkenheid en afstand. Teveel aan emotionele verbondenheid wordt volgens Lüpertz te snel narratief, en genereert daarom teveel 'randeffect' aan de beelden die hij creëert, waardoor ze hun universaliteit verliezen.

Biografie:

(Leeft en werkt in Düsseldorf en Berlijn)

- 1941 Geboren in Liberec, in de Bohemen.
- 1956 Studies aan het Krefeld Arts & Crafts College onder Laurens Goossens.
- 1961 Begint als zelfstandig kunstenaar.
- 1962 Verhuist naar Berlijn.
- 1963 Start zijn bekende Donald Duck Series.
- 1966 Publiceert zijn eerste Manifest over Dithyrambische Schilderkunst.
- 1968 Eerste tentoonstelling bij Galerie Michael Werner in Berlijn.
- 1970 Wint Villa Romana Prijs. Begint Duitse motieven te schilderen.
- 1971 Prijs van de Duitse Associatie van Critici.
- 1976 Start loopbaan als Docent aan de Academie voor Toegepaste Kunst in Karlsruhe
- 1980 Start van de Alice in Wonderland Cyclus
- 1984 Verblijf in New York
- 1985 Start van interpretatie van klassieke thema's
- 1986 Docent aan de Kunstacademie van Düsseldorf, waar hij vanaf 1988 rector wordt.
- 1989 Eerste beelden naar Nicolas Poussin
- 1993 Eerste reeksen rond Parsifal
- 1996 Start van de Othello-reeks.
- 1997 Start van nieuwe landschapsmotieven
- 1999 Start van de Vanitas-cyclus
- 2000 Start van de Vesper-cyclus

5.

6.

Afbeeldingen:

1. "Aus der kleinen Strasse", 1964
Distemper op doek, 140 x 160 cm
2. "Baumstamm – dithyrambisch", 1966
Distemper op doek, 210 x 245 cm
3. "Vier Kreuze – dithyrambisch III", 1972
Distemper op doek, 190 x 250 cm
4. "Poussin – Apoll II", 1990
Olieverf op doek, 250 x 200 cm
5. "Rückenakt", 2004
Olieverf op doek, 100 x 81 cm
6. "Kopf der Hera", 2002
Brons en verf, 85 x 60 x 60 cm

Fotocredits:

- 1-6 © Markus Lüpertz
- 1-3 © Lothar Schnepf
- 4 © onbekend
- 5-6 © MDD (Museum Dhondt-Dhaenens)